

УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

О.В. Лебідь

СОЦІАЛЬНІ СЛУЖБИ ТА СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

О.В. Лебідь

СОЦІАЛЬНІ СЛУЖБИ ТА СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Навчально-методичний посібник
для самостійної роботи

Електронне видання

Дніпро
2021

Рецензенти:

І.Г. Батраченко, доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри психології Університету митної справи та фінансів;

Р.С. Аронова, ректор ПУ «Вищий навчальний заклад “Міжнародний гуманітарний педагогічний інститут Бейт-Хана”», кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології.

Лебідь О.В.

Л 33 Соціальні служби та системи соціального захисту населення: навчально-методичний посібник для самостійної роботи [Електронне видання] / О.В. Лебідь. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2021. – 47 с.

ISBN 978-966-434-523-8

Навчально-методичний посібник з дисципліни «Соціальні служби та системи соціального захисту населення» підготовлений відповідно до освітньо-професійної програми «Соціально-педагогічна діяльність» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота галузі знань 23 Соціальна робота.

У навчально-методичному виданні подано плани практичних занять, перелік питань для самоперевірки, творчі й тестові завдання для самостійної підготовки магістрантів, індивідуальне завдання, питання до заліку, термінологічний словник, перелік основної і додаткової літератури, додатки.

Посібник розрахований на здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 231 Соціальна робота галузі знань 23 Соціальна робота, аспірантів, викладачів, усіх, хто цікавиться проблематикою соціального захисту і забезпечення життєдіяльності різних категорій населення.

УДК 364-7

ISBN 978-966-434-523-8

© О.В. Лебідь, 2021

© Університет імені Альфреда Нобеля,
оформлення, 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	6
ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	8
1. Мережа соціальних служб в Україні.....	8
2. Особливості функціонування інтегрованих соціальних служб	11
3. Сутність і зміст соціальної політики.....	13
4. Соціальний захист населення як складова соціальної політики.....	17
5. Управління системою соціального захисту.	20
6. Соціальний захист сімей з дітьми	23
7. Система соціального захисту безробітних	27
ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ.....	30
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ЕКЗАМЕН)	31
ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК	35
ДОДАТКИ.....	40

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Соціальні служби і системи соціального захисту населення» є одним з основних курсів професійної підготовки майбутніх соціальних працівників / педагогів. Головними аспектами вивчення цієї дисципліни є теоретичні та методологічні засади організації соціальної роботи в Україні, тенденції розвитку системи соціального захисту населення, основні напрями сучасної системи соціального захисту та соціального обслуговування населення, понятійний апарат, що розкриває проблеми соціального захисту і соціального обслуговування населення.

Мета дисципліни – надати слухачам системні знання з об'єктивних закономірностей, умов і специфічних особливостей функціонування соціальних служб; сформувати у студентів цілісне уявлення про сутність і напрями розвитку соціального захисту та соціального обслуговування населення, а також набуття навичок їх практичного використання.

Завданнями вивчення дисципліни є: сформувати у студентів уявлення про сутність та завдання соціального захисту населення, про його основні функції; структуру соціальних служб, покликаних забезпечувати соціальний захист і підтримку різних соціальних груп суспільства; оволодіти практичним досвідом реалізації конкретних форм соціального захисту різних груп населення.

Навчальна дисципліна «Соціальні служби і системи соціального захисту населення» вивчається протягом одного семестру, в загальному обсязі 165 годин: аудиторної роботи – 48 годин, з яких лекції – 24 години, практичні заняття – 24 години; самостійна робота – 117 годин (денна форма навчання).

Самостійна робота є одним з найважливіших компонентів освітнього процесу, що передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності, яка здійснюється як під час аудиторних і позааудиторних занять без участі викладача, так і під його безпосереднім керівництвом. Розширення функцій та зростання ролі самостійної роботи студентів не тільки веде до збільшення її обсягу, а й обумовлює зміну взаємовідносин між викладачем і студентом як рівноправними суб'єктами навчальної діяльності, привчає самостійно вирішувати питання організації, планування, контролю за своєю навчальною діяльністю, виховуючи у студента самостійність, як особисту рису характеру.

Самостійна робота магістранта є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення конкретної дисципліни. Її зміст визначений робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача. Самостійна робота забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій тощо.

Самостійна робота з дисципліни «Соціальні служби і системи соціального захисту населення» полягає в таких видах діяльності: підготовка до аудиторних занять (лекцій); самостійне опрацювання матеріалу навчальної дисципліни, запропонованого викладачем, згідно з навчально-тематичним планом; виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань; підготовка до модульних контрольних робіт і заліку.

Самостійна робота магістрантів під час вивчення навчального курсу «Соціальні служби і системи соціального захисту населення» передбачає:

- на лекції викладач спрямовує роботу магістрантів, орієнтує з певного питання, сприяє формуванню правильної наукової позиції;

- на семінарсько-практичних заняттях з'ясовуються ключові питання з певної теми, закріплюється теоретичний матеріал (як правило, другорядний), систематизація, узагальнення і вивчення якого, а також виконання практичних вправ, застосування теоретичних засад на практиці тощо залишаються для самостійного опрацювання магістрантів.

Види та форми самостійної роботи студентів під час вивчення навчальної дисципліни «Соціальні служби і системи соціального захисту населення»: опрацювання теоретичних засад прослуханого лекційного матеріалу; огляд літературних джерел та конспектування матеріалу за тематикою семінарсько-практичного заняття; вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання; виконання домашніх завдань; підготовка до практичних занять; аналіз конкретної проблемної ситуації; написання реферату та есе; виконання колективної творчої роботи у вигляді презентації; систематика вивченого матеріалу дисципліни перед написанням модульної контрольної роботи; підготовка до захисту індивідуальної роботи; підготовка до заліку.

Форми контролю: усне опитування, дискусія; перевірка правильності виконання творчих і тестових завдань; написання модульної контрольної роботи; розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять або індивідуальних контрольних робіт; захист реферату та есе; звіт і презентація за результатами виконання колективної творчої роботи; захист індивідуальної роботи під час аудиторних занять; обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, складання заліку.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Під час підготовки до практичних занять обов'язково необхідно скласти конспект відповідей на кожне із запитань для обговорення в аудиторії. Під час складання конспекту рекомендуємо користуватися не тільки основними, а й додатковими працями зі списку ітератури.

Продумайте ґрунтовно відповіді на кожен з пунктів плану семінарсько-практичного заняття. Перевірте свої знання за запитаннями для самоперевірки. Пам'ятайте про те, що ваша відповідь має бути послідовною, логічно побудованою, повною, точною.

Відповівши на всі запитання плану, перечитайте їх декілька разів, впевніться, що ви зазначили все, що необхідно. Виправте недоліки, якщо такі є. Якщо якийсь запитання є незрозумілим для вас або ви не можете знайти відповідь на нього у першоджерелах, зверніться до викладача і з'ясуйте його до семінарсько-практичного заняття. Якщо подібні прогалини у знаннях встановлюються викладачем під час опитування на занятті, магістрант одержує незадовільну оцінку.

Практичні й тестові завдання слід виконувати на окремих аркушах, щоб викладач мав змогу перевірити роботи поза аудиторією.

Тестові завдання мають основу та чотири варіанти відповіді, з яких лише один правильний. Завдання вважають виконаним, якщо магістрант вибрав і позначив відповідь. Схема нарахування балів: 1 бал, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь або вказано більше однієї відповіді, або відповіді на завдання не надано.

Методичні поради щодо підготовки та написання есе та реферату подано в дод. А і Б.

Вимоги до доповідей і повідомлень магістрантів під час практичних занять:

1. Виступ з доповіддю має бути компактным і зрозумілим, без невинуватених відступів і міркувань.

2. Магістрант повинен викладати (не читати) матеріал виступу вільно.

3. Необхідно концентрувати свою увагу на тому, що виступ має бути звернено до аудиторії, а не до викладача, тому що це значущий аспект професійних компетенцій.

4. Після закінчення семінарсько-практичного заняття магістранту слід повторити висновки, сконструйовані на занятті, простеживши логіку їх побудови, зазначивши положення, що лежать в їх основі. Для цього магістранту протягом заняття слід робити позначки.

5. У разі неточностей і (або) нерозуміння того чи іншого питання пройденного матеріалу магістранту слід звернутися до викладача для отримання необхідної консультації та роз'яснення ситуації, що виникла.

Оцінка роботи магістрантів на практичному занятті

<i>Критерії</i>	<i>Бали</i>
Активно працює протягом усього практичного заняття, дає повні відповіді на питання викладача відповідно до плану практичного заняття і демонструє при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, робить самостійні узагальнення і висновки	3
Активно працює протягом практичного заняття, у висвітленні питань допускає неточності, деякі незначні помилки, вміє виконувати навчальні завдання	2
У цілому володіє питаннями за темою, на занятті поводить пасивно, відповідає тільки за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, допускає грубі помилки при висвітленні теоретичного матеріалу	1
Питання висвітлює неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутнє розуміння основної суті питань, не робить висновки й узагальнення, виявляє невміння вирішувати навчальні завдання	0

Оцінка виконання магістрантами практичних завдань

<i>Критерії</i>	<i>Бали</i>
Усі завдання виконано правильно, є коментарі, приклади, посилання на джерела	3
У цілому всі завдання виконано. Відповіді стислі, без прикладів	2
Завдання виконано не всі, допущено помилки або неточності	1
Завдання не виконано	0

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1 (4 год)

Тема: Мережа соціальних служб в Україні

Мета: забезпечення педагогічних умов для поглиблення і закріплення знань щодо мережі соціальних служб в Україні, набутих під час лекцій та у процесі вивчення навчальної інформації, що виноситься на самостійне опрацювання; розширення знань про етапи становлення соціальних служб в Україні, напрями діяльності та основні характеристики соціальних служб, сприяння поглибленому засвоєнню організаційної структури соціальної служби, формування вмінь використовувати інформаційні технології в діяльності соціальних служб; активізування магістрантів до самостійного вивчення наукової та методичної літератури з проблем управління проєктами; формування навичок самоосвіти.

План практичного заняття

1. Етапи становлення соціальних служб в Україні.
2. Напрями діяльності та основні характеристики соціальних служб: цільове призначення, сфери існування, специфіка контингенту клієнтів соціальних служб.
3. Організаційна структура соціальної служби.
4. Організація та нормування робочого часу працівників соціальної служби.
5. Взаємодія соціальних служб.
6. Інформування населення про діяльність соціальної служби та соціальні послуги.
7. Використання інформаційних технологій у діяльності соціальних служб.
8. Організація діяльності державної служби зайнятості.
9. Організаційні аспекти соціальних служб.

Основні поняття і терміни: соціальна служба, державна служба зайнятості, соціальні служби підтримки сім'ї, організаційна структура, органограма, структура соціальної служби, посадова інструкція, соціальні послуги, отримувачі соціальних послуг, інформаційна картка, інформаційний стенд.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Розробити схему «Класифікація соціальних служб».

Завдання 2. Зробити аналіз діяльності спеціалізованих служб країн світу (за вибором) за основними напрямками діяльності. Заповнити таблицю за такою схемою:

Назва спеціалізованих соціальних служб	Країна	Напрями діяльності	Характеристика діяльності (форми, методи, технології, критерії оцінки)

Завдання 3. Підготуйте дайджест наукових публікацій на одну з тем:

1. Спеціалізовані соціальні служби, які працюють з дітьми.
2. Спеціалізовані соціальні служби, які працюють із сім'ями.
3. Спеціалізовані соціальні служби, які працюють з молоддю.

Примітка. Дайджест наукових публікацій – бібліографічний посібник (документ), який містить бібліографічний опис документа і добірку фрагментів з його тексту (витяги, цитати), згрупованих таким чином, щоб дати про нього загальне уявлення, чи добірку матеріалів за певною темою, зібраних з кількох видань.

Як правило, дайджести наукових публікацій мають проблемно-тематичне спрямування і створюються на тему, не забезпечену узагальнюючими публікаціями, яка перебуває у сфері інтересів реальних чи потенційних читачів.

Методика їх створення подібна до методики підготовки бібліографічних покажчиків. Специфіка в тому, що при упорядкуванні бібліографічних покажчиків одиницею групування є документ (його бібліографічний запис), а при складанні дайджесту – фрагмент тексту. З документів добирають основні положення, факти, цифри (без змін і оцінок з боку упорядника), які найповніше розкривають тему. Структурно дайджест складається з титульного аркуша, змісту, передмови від упорядника, основного тексту, який може бути поділено на розділи (параграфи, частини), списку використаної літератури, додатків (ілюстративний матеріал, таблиці, діаграми, графіки та ін.), словника основних термінів (за необхідності). Кожний витяг з документа має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Розкрийте структуру соціальних служб.
2. Мережа спеціалізованих служб у соціальній сфері.
3. Коли вперше виникли соціальні служби в Україні?
4. Наведіть основні види соціальних служб в Україні.
5. Вкажіть основні напрями діяльності соціальних служб в Україні.
6. Нормативно-правові акти, що регулюють функціонування соціальних служб.

7. Мета діяльності та основні напрями роботи спеціалізованої служби.
8. До складу якого міністерства входить Державна служба зайнятості?
9. Розкрийте мету та завдання діяльності державної служби зайнятості.
10. Охарактеризуйте структуру державної служби зайнятості.
11. Визначте функції державної служби зайнятості.
12. Перелічіть права державно служби зайнятості.
13. Проаналізуйте основні напрями діяльності державної служби зайнятості.
14. Які питання вирішують регіональні та місцеві осередки Державної служби зайнятості?
15. Зробіть класифікацію соціальних служб за такими критеріями: місце проживання, місце навчання, місце праці дітей, молоді, їх сімей.
16. Основні напрями роботи спеціалізованих служб психологічної допомоги.
17. Мета та основні завдання соціальної служби.
18. Методи та форми роботи спеціалізованих служб психологічної допомоги.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Гусак Н., Кабаченко Н., Назарук В., Савчук К., Савчук О., Скоропада Л., Чорній Л. Управління діяльністю соціальних служб: метод. посіб. Упорядн.-заг. ред. О. Іванова, Н. Гусак; ПРООН в Україні, Проект «Підтримка реформи соціального сектору в Україні». К.: К.І.С., 2013. 178 с. URL: <https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/Managment%20book.pdf>
2. Чемерис А.Т. Організація діяльності служб зайнятості: конспект лекцій. К., МАУП. 2003. 120 с. URL: http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/mo_11.pdf

Додаткова

1. Закон України від 19.06.2003 р. № N 966-IV «Про соціальні послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-15>
2. Толстоухова С.В. та ін. Діяльність центрів соціальних служб для молоді України: сучасний стан і перспективи розвитку. К.: Академпрес, 2015. 112 с.

Форми виконання завдань: — опрацювання теоретичних засад прослуханого лекційного матеріалу;

- огляд літературних джерел та конспектування матеріалу за тематикою практичного заняття;
- усні відповіді на запитання (без допомоги конспекту);
- виконання практичних завдань.

Форми контролю: — усне опитування;

- перевірка правильності виконання практичних завдань.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2 (2 год)

Тема: Особливості функціонування інтегрованих соціальних служб

Мета: сприяння поглибленому засвоєнню змісту і процесу організації роботи інтегрованих соціальних служб; оволодіння інноваційними технологіями в роботі інтегрованих соціальних служб; спонукання до колективного творчого обговорення необхідності функціонування інтегрованих соціальних служб; активізація прагнення до самостійного вивчення наукової та методичної літератури з теорії соціального проєктування; формування навичок самоосвіти.

План практичного заняття

1. Зміст і організація роботи інтегрованих соціальних служб.
2. Інноваційні технології в роботі інтегрованих соціальних служб.
 - 2.1. Оцінка потреб дитини та її сім'ї.
 - 2.2. Раннє втручання як технологія соціальної роботи.
 - 2.3. Ведення випадку – ключова технологія роботи інтегрованих соціальних служб.
 - 2.4. Мобілізація ресурсів громади щодо підтримки сімей із дітьми.

Основні поняття і терміни: *інтегрований підхід, інтеграція, інтегровані соціальні служби, оцінювання, оцінка потреб дитини, втручання, мобілізація ресурсів.*

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1. Ознайомитися з літературою на тему «Основи раннього втручання» і підготувати аргументи «за» та «проти» системи раннього втручання.

Завдання 2. Підготуйте реферат на одну із запропонованих тем:

1. Соціальна робота із сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах.
2. Специфіка надання інтегрованих соціальних послуг дітям і сім'ям в умовах села.
3. Гейткіпінг у соціальній роботі.
4. Захист прав дитини як пріоритетний напрям соціальної роботи інтегрованих соціальних служб.

Вимоги до написання та оформлення реферату, а також методику оцінювання подано в дод. А.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Охарактеризуйте переваги інтегрованого підходу до здійснення соціального обслуговування населення на рівні громади.
2. Розкрийте сутність «ведення випадку» як інноваційної технології в роботі інтегрованих соціальних служб.
3. Наведіть основні напрями роботи інтегрованих соціальних служб.
4. У чому полягає ефективність діяльності інтегрованих соціальних служб у контексті державної політики щодо забезпечення прав дітей?

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Безпалько О.В., Зверева І.Д., Кияниця З.П., Кузьмінський В.О. та ін. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: навч.-метод. комплекс. За заг. ред.: І.Д. Зверевої, Ж.В. Петрочко. К.: Фенікс, 2007. 528 с. URL: <http://www.p4ec.org.ua/upload/education/library/1345188352.pdf>

Додаткова

1. Байда Л.Ю., Павлова Є.Б., Іванова О.Л., Кукуруза Г.В. Формування політики раннього втручання : тренінговий модуль. К., 2017. 62 с. URL: <http://rvua.com.ua/media/399/887f6cc572ca029233d9533cb90bfa78.pdf>
2. Попик Ю.В. Організація діяльності інтегрованих соціальних служб у територіальних громадах. *Науковий вісник Ужгородського університету. Педагогіка. Соціальна робота.* 2016. Вип. 2 (39). С. 193–196. URL: [file:///C:/Users/Olya/Downloads/Nvuuped_2016_2_52%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Olya/Downloads/Nvuuped_2016_2_52%20(2).pdf)

Форми виконання завдань: – опрацювання теоретичних засад прослуханого лекційного матеріалу;
– огляд літературних джерел та конспектування матеріалу за тематикою практичного заняття;
– усні відповіді на запитання (без допомоги конспекту);
– виконання практичного завдання;
– написання реферату.

Форми контролю: – усне опитування;
– захист реферату;
– перевірка правильності виконання практичних завдань.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3 (4 год)

Тема: Сутність і зміст соціальної політики

Мета: забезпечення педагогічних умов для поглиблення і закріплення знань щодо сутності і змісту соціальної політики, набутих під час лекцій та у процесі вивчення навчальної інформації, що виноситься на самостійне опрацювання; розширення знань про напрями, функції, завдання та принципи соціальної політики, правове та фінансове забезпечення соціальної політики, сприяння поглибленому засвоєнню ролі соціальної держави у формуванні соціальної політики, формування вмінь розрізняти державні соціальні гарантії та державні соціальні стандарти; активізація магістрантів до самостійного вивчення наукової та методичної літератури з проблем управління проєктами; формування навичок самоосвіти

План практичного заняття

1. Визначення соціальної політики, її об'єкт та суб'єкт.
2. Напрями, функції, завдання та принципи соціальної політики.
3. Соціальна держава та роль соціальної політики у її формуванні.
4. Правове та фінансове забезпечення соціальної політики.
5. Класифікація моделей соціальної політики.
6. Державні соціальні гарантії та державні соціальні стандарти.

Основні поняття і терміни: *соціальна політика, державна соціальна політика, соціальна держава, правове забезпечення, фінансове забезпечення, індекс споживчих цін, індексація грошових доходів населення, межа бідності, межа малозабезпеченості, нормативи доходу, нормативи забезпечення.*

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Підтвердіть або спростуйте наведене нижче твердження (так чи ні? Обґрунтуйте свій вибір):

Сильна соціальна політика – це соціальна політика сильної держави, яка має можливість і вміє змусити здійснювати окреслені нею заходи.

Завдання 2. Ви особисто хочете чи не хочете, щоб сучасна державна соціальна політика здійснювалася і далі? Чому? Аргументуйте.

В яких напрямках ви особисто пропонуєте поліпшити, посилити або змінити соціальну політику держави?

Завдання 3. Підготовка індивідуальних повідомлень на обрану тему:

1. Соціальна політика у Великобританії.
2. Соціальна політика у Німеччині.
3. Соціальна політика у Швеції.
4. Соціальна політика у США.
5. Соціальна політика у Мексиці.
6. Соціальна політика у Бразилії.
7. Соціальна політика у Японії.
8. Соціальна політика у Новій Зеландії.
9. Соціальна політика у Нігерії.

Примітка. Вимоги до оформлення індивідуальних повідомлень:

– обсяг доповіді – 5–6 сторінок формату А4 (210 × 297 мм) набраних українською мовою за допомогою комп'ютерної техніки через 1,5 інтервалу 14 шрифтом Times New Roman з розрахунку не більш 30 рядків на сторінці.

– текст роботи необхідно друкувати з одного боку аркуша білого паперу, дотримуючись таких розмірів полів: верхнє та нижнє – 20 мм, лівє – 30 мм, правє – 10 мм.

– повідомлення має бути написано охайно, без виправлень, чітко, грамотно, професійною мовою без орфографічних та синтаксичних помилок у тексті.

– стиль викладання матеріалу має бути строгим та послідовним.

– нумерацію сторінок подають арабськими цифрами без знака №. Нумерація сторінок доповіді має бути наскрізною. Першою сторінкою доповіді є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Що таке соціальна політика та які завдання вона виконує?
2. Яка головна мета соціальної політики в Україні?
3. Охарактеризуйте суб'єкт та об'єкт соціальної політики.
4. У чому полягає сутність соціальної справедливості? Які види соціальної справедливості виокремлюються?
5. Обґрунтуйте значення соціальної політики у досягненні соціальної справедливості, солідарності та безпеки.
6. . Розкрийте основні напрями та функції соціальної політики.
7. Як здійснюється правове забезпечення соціальної політики?
8. За рахунок яких фінансових джерел здійснюється соціальна політика?
9. У чому полягає особлива роль соціальної політики для формування соціальної держави?
10. Які ознаки моделі соціальної політики О. Бісмарка?
11. На яких принципах ґрунтується модель У. Беверіджа?
12. Чим відрізняються моделі соціального захисту населення, що існують у різних країнах світу?
13. Що належить до державних соціальних гарантій?
14. Що таке державні соціальні стандарти? Чи необхідні вони?

15. Що таке прожитковий мінімум? Для чого він застосовується?
16. Що таке межа малозабезпеченості? Для чого застосовується цей показник?
17. В яких законодавчих і нормативних актах визначаються прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата, мінімальна пенсія за віком?

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Баранник Л.Б. Соціальний захист громадян: навч. посіб. Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с. С. 29–57. URL: http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/2980/1/%D0%91%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%BA_41_%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82%20%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D1%8F%D0%BD_%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87.pdf
2. Деріга В.В. Соціальна і гуманітарна політика. Миколаїв: ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. 178 с. С. 8–18. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/315/4.pdf>
3. Семигіна Т.В. Порівняльна соціальна політика: навч. посіб. К., МАУП, 2005. 276 с. URL: <http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/nw41.pdf>

Додаткова

1. Кривоконь Н.І. Проблеми соціальної роботи та соціальної політики в Україні: навч. посіб. Чернігів: Чернігівський держ. технолог. ун-т, 2012. 320 с. URL: <http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/9712/2/%d0%9f%d0%a0%d0%9e%d0%91%d0%9b%d0%95%d0%9c%d0%98%20%d0%a1%d0%9e%d0%a6%d0%86%d0%90%d0%9b%d0%ac%d0%9d%d0%9e%d0%87%20%d0%a0%d0%9e%d0%91%d0%9e%d0%a2%d0%98%20%d0%a2%d0%90%20%d0%a1%d0%9e%d0%a6%d0%86%d0%90%d0%9b%d0%ac%d0%9d%d0%9e%d0%87%20%d0%9f%d0%9e%d0%9b%d0%86%d0%a2%d0%98%d0%9a%d0%98%20%d0%92%20%d0%a3%d0%9a%d0%a0%d0%90%d0%87%d0%9d%d0%86.pdf>
2. Лопушняк Г.С. Державна соціальна політика як передумова економічного розвитку України: монографія. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. 372 с.
3. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: монографія. Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. К., 2015. 244 с. URL: https://idss.org.ua/monografii/2015_Makarova.pdf

4. Скуратівський В.А., Трощинський В.П., Ситник П.К. та ін. Реформування соціальної політики в Україні: проблеми та перспективи: навч.-наук. вид. / за заг. ред. В.А. Скуратівського, В.П. Трощинського. К.; Львів : НАДУ, 2012. 368 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybnyky/6c8a65cb-ba64-4b9e-af9c-fef97c8bd307.pdf

5. Ярошенко А.О., Семигіна Т.В., Сухицька Н.В. Історія та теорія соціальної політики України: навч. посіб. За ред. А.О. Ярошенко. К., НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. 289 с. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/22665/1/Istoriia%20Ta%20Teoriia%20Sotsialnoi%20Polityky%20Ukrainy.pdf>

Форми виконання завдань: – опрацювання теоретичних засад прослуханого лекційного матеріалу;
– огляд літературних джерел та конспектування матеріалу за тематикою практичного заняття;
– усні відповіді на запитання (без допомоги конспекту);
– виконання практичного завдання;
– підготовка індивідуальних повідомлень.

Форми контролю: – усне опитування;
– захист індивідуального повідомлення;
– перевірка правильності виконання практичних завдань.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4 (2 год)

Тема: Соціальний захист населення як складова соціальної політики

Мета: розширення знань про сутність, об'єкти, суб'єкти, функцію і структуру соціального захисту населення в Україні; сприяння формуванню вмінь аналізувати різні джерела інформації за допомогою різних наукових методів; застосування теоретичних і практичних знань, здобутих у процесі вивчення дисципліни, на практиці; активізація магістрантів до самостійного вивчення наукової та методичної літератури з проблеми соціального захисту населення; формування навички самоосвіти.

План практичного заняття

1. Сутність соціального захисту населення.
2. Суб'єкти та об'єкти соціального захисту.
3. Функції соціального захисту.
4. Структура соціального захисту населення.

Основні поняття і терміни: *соціальний захист, соціальна безпека, соціальне забезпечення, соціальний захист населення, соціальний ризик, превентивна функція соціального захисту, реабілітаційна функція соціального захисту.*

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Сформулюйте визначення та з'ясуйте співвідношення понять «соціальний захист», «соціальна політика», «соціальне забезпечення», «соціальне страхування».

Завдання 2. Проаналізуйте сайт Міністерства соціальної політики України. Дайте відповідь на запитання: *Як відображено основні принципи соціального захисту населення в діяльності Міністерства?* Заповніть таблицю.

Принципи соціального захисту населення	Діяльність Міністерства

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Які тлумачення поняття «соціальний захист населення» можна зустріти в науковій літературі?
2. Який зв'язок між соціальною політикою і соціальним захистом населення?
3. Як ви розумієте сутність поняття «соціальна безпека»?
4. Що означає тлумачення поняття «соціальне забезпечення» у вузькому і широкому значеннях?
5. Які функції виконує соціальний захист населення?
6. На які верстви населення має розповсюджуватися соціальний захист?
7. Розкрийте структуру системи соціального захисту населення.
8. Які принципи належать до групи організаційних принципів соціального захисту населення?
9. Що слід розуміти під соціальним ризиком?
10. У чому полягає мета соціального захисту населення?
11. Які складові системи соціального захисту населення?
12. Як класифікують населення для визначення потреб у соціальному захисті? Який критерій, на вашу думку, краще застосовувати для цього?
13. Чим обумовлена потреба створення системи соціального захисту в Україні?

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Баранник Л.Б. Соціальний захист громадян: навч. посіб. Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с. URL: http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/2980/1/%D0%91%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%BA_41_%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82%20%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D1%8F%D0%BD_%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87.pdf
2. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту України: навч. посібн. К.: Знання, 2005. 615 с.
3. Руженський М.М. Соціальний захист населення в умовах формування ринкової моделі економіки України: монографія. К.: ІПК ДЗСУ, 2013. 318 с. URL: <https://ipk-education.com/wp-content/uploads/2019/05/Rugenskiy-2013.pdf>

Додаткова

1. Лаврухін В.В. Соціальний захист населення: понятійно-категорійний аналіз. *Державне управління: теорія та практика*. 2014. № 1. С. 61–70. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej19/PDF/9.pdf>

2. Насібова О.В. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення соціального захисту населення. *Економіка та держава*. 2019. № 8. С. 35–40. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.8.35. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/8_2019/8.pdf

3. Огінська А.Ю. Соціальний захист населення та фінансовий механізм його реалізації: теоретико-концептуальний зріз. *Економіка та держава*. 2018. № 4. С. 131–136. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2018/29.pdf

4. Сташків Б.І. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навч. посіб. Чернігів: Десна, 2016. 692 с. URL: <http://www.stashkiv.ho.ua/files/10.pdf>

5. Тімофєєва М.І. Сутність соціального захисту населення. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2016. № 6 (230). С. 169–174.

Форми виконання завдань: – опрацювання теоретичних засад прослуханого лекційного матеріалу;
– огляд літературних джерел та конспектування матеріалу за тематикою практичного заняття;
– усні відповіді на запитання (без допомоги конспекту);
– виконання практичного завдання.

Форми контролю: – усне опитування;
– перевірка правильності виконання практичних завдань.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5 (4 год)

Тема: Управління системою соціального захисту

Мета: розширення знань про органи державної влади, їх роль в організації соціального захисту населення; розуміння основних завдань, прав, функцій та напрямів діяльності Міністерства соціальної політики; сприяння формуванню вмінь аналізувати різні джерела інформації за допомогою різних наукових методів; застосування теоретичних і практичних знань, здобутих у процесі вивчення дисципліни, на практиці; активізація магістрантів до самостійного вивчення наукової та методичної літератури з проблеми соціального захисту населення; формування навички самоосвіти.

План практичного заняття

1. Органи державної влади, їх роль в організації соціального захисту населення.
2. Міністерство соціальної політики: основні завдання, права, функції та напрями діяльності.
3. Місцеві органи соціального захисту населення, їх призначення і завдання.
4. Недержавні інститути: їх значення в наданні соціального захисту населенню.

Основні поняття й терміни: *організаційна структура управління соціальним захистом населення, державне управління соціальним захистом населення, недержавне управління соціальним захистом населення.*

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Підготуйте презентацію, присвячену тематиці діяльності Міністерства соціальної політики України у сфері соціальної роботи.

Завдання 2. Заповніть таблицю:

Суб'єкти соціальної політики	Основні напрями й зміст

Завдання 3. Розробіть сценарний план круглого столу для фахівців соціальної сфери на тему: «Управління якістю соціальних послуг на державному та громадському рівні».

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Якими документами керуються державні органи у своїй діяльності щодо соціального захисту громадян?
2. Які основні функції виконує Міністерство соціальної політики України?
3. Які права інших державних органів влади у сфері соціального захисту?
4. Яке значення мають управління соціального захисту населення областей?
5. У чому полягає роль Міністерства фінансів України у здійсненні соціального захисту населення?
6. Які функції виконують інші міністерства та відомства в соціальному захисті?
7. Чи можуть бути громадські організації суб'єктами соціальної політики?
8. Яка функція профспілок у захисті прав громадян, які працюють?
9. Як ви розумієте громадянське суспільство? Що потрібно для його становлення в нашій країні?
10. Джерелом фінансування соціальних проєктів часто є кошти закордонних місіонерів або недержавних організацій тощо. Чи не загрожує це національній безпеці нашої країни?

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Баранник Л.Б. Соціальний захист громадян: навч. посіб. Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с. URL: http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/2980/1/%D0%91%D0%B0%D1%80%D0%B0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%BA_41_%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82%20%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D1%8F%D0%BD_%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87.pdf

Додаткова

1. Ярошенко А.О., Варбан М.Ю., Шульга Л.О. та ін. Особливості надання медичних та соціальних послуг для вразливих категорій населення з використанням гендерно-чутливого підходу: навч. посіб.; за заг. ред. А.О. Ярошенко. К.: Альянс громадського здоров'я, 2017. 112 с. URL: <http://aph.org.ua/wp-content/uploads/2016/07/posibnyk.pdf>

Форми виконання завдань: – опрацювання теоретичних засад прослуханого лекційного матеріалу;
– огляд літературних джерел та конспектування матеріалу за тематикою практичного заняття;
– усні відповіді на запитання (без допомоги конспекту);
– створення презентації.

Форми контролю: – усне опитування;
– демонстрація презентації;
– перевірка правильності виконання практичних завдань.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6 (4 год)

Тема: Соціальний захист сімей з дітьми

Мета: сприяння поглибленому засвоєнню сутності поняття «соціальний захист сімей з дітьми», організаційно-правові форми та види соціального захисту сімей з дітьми; активізація прагнення до самостійного вивчення наукової та методичної літератури з проблем загальнообов'язкового державного соціального страхування як форми соціального захисту сімей з дітьми; формування навичок самоосвіти; залучання до обговорення проблемних ситуацій у житті сімей з дітьми, за яких останні потребують державної соціальної допомоги; спонукання до обґрунтування заходів щодо забезпечення сімей з дітьми соціальними пільгами, медичною допомогою, соціальним обслуговуванням.

План практичного заняття

1. Поняття та ознаки соціального захисту сімей з дітьми.
2. Організаційно-правові форми та види соціального захисту сімей з дітьми.
3. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування як форма соціального захисту сімей з дітьми.
4. Державна соціальна допомога як форма соціального захисту сімей з дітьми.
5. Соціальні пільги, медична допомога, соціальне обслуговування сімей з дітьми.

Основні поняття і терміни: сім'ї з дітьми, соціальне обслуговування сімей з дітьми, соціальні пільги як вид соціального захисту сімей з дітьми, середньомісячний сукупний дохід сім'ї, прожитковий мінімум для сім'ї, малозабезпечена сім'я з дітьми, загальнообов'язкове державне соціальне страхування як організаційно-правова форма соціального захисту сімей з дітьми, соціальна пільга як вид соціального захисту сімей з дітьми, форма соціального захисту сімей з дітьми.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Перелічіть якомога більше заходів соціальної підтримки для таких категорій громадян (сімей):

– малозабезпечена повна багатодітна сім'я з чотирма неповнолітніми дітьми: 2009, 2010, 2012 і 2019 років народження, батько працює, мати не працює – здійснює догляд за дитиною до 1,5 року.

– малозабезпечена повна сім'я з однією дитиною 2020 року народження, обидва батьки не працюють, мати є особою з числа дітей-сиріт;

– малозабезпечена одинока мати, що здійснює догляд за дитиною-інвалідом 2012 року народження.

Завдання 2. Заповніть таблицю:

<i>Поняття</i>	<i>Визначення</i>	<i>Завдання</i>	<i>Характерні ознаки</i>	<i>Напрями реалізації</i>	<i>Класифікація</i>
1. Соціальні пільги					
2. Медична допомога					
3. Соціальне обслуговування					

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Розкрийте сутність соціального захисту сімей з дітьми.
2. Охарактеризуйте особливості соціального ризику у сфері соціального захисту сімей з дітьми.
3. Які існують види соціальних ризиків? Охарактеризуйте їх.
4. Як у нормативно-правових документах розкривається поняття «сім'я з дітьми»?
5. Які існують класифікації соціального захисту сімей з дітьми?
6. Перелічіть і дайте стислу характеристику ознакам соціального захисту сімей з дітьми.
7. Яким чином забезпечується фінансування соціального захисту сімей з дітьми?
8. Дайте визначення поняттю «форма соціального захисту сімей з дітьми».
9. Розкрийте сутність централізованих, місцевих та локальних (недержавних) форм соціального захисту сімей з дітьми.
10. Що належить до видів соціального захисту сімей з дітьми?
11. Розкрийте суттєві ознаки соціальних пільг сім'ям з дітьми.
12. Розкрийте особливості соціальної допомоги як види соціальних пільг сім'ям з дітьми.
13. У чому особливість медичної допомоги сім'ям з дітьми?
14. Що належить до організаційно-правових форм соціального захисту сімей з дітьми.
15. Розкрийте види соціальної державної допомоги сім'ям з дітьми.

16. Що таке соціальні пільги?

17. Які існують види соціальних пільг сім'ям з дітьми.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бориченко К.В. Соціальний захист сімей з дітьми за законодавством України : монографія. Одеса: Фенікс, 2015. 302 с. URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/3095/Borichenko_mo%D0%BF%D1%80_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

2. Валько С.С., Лоріашвілі Л.С., Лоріашвілі М.С., Павловський А.І., Саранков Ю.А., Туреханов Я.М., Удовенко Ю.М. Організація соціальної роботи з дітьми та молоддю, які опинились у СЖО. Практичний посібник для спеціалістів соціальної сфери. К.: ХХ, 2011. 304 с. URL: <http://afew.org.ua/wp-content/uploads/2018/11/Orhanizatsiya-sotsialnoyi-roboty-z-ditmy-ta-moloddu-yaki-opinylys-u-SJO.pdf>

Додаткова

1. Баранник Л.Б. Соціальний захист громадян: навч. посіб. Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с. URL:

http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/2980/1/%D0%91%D0%B0%D1%80%D0%B0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%BA_41_%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82%20%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D1%8F%D0%BD_%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87.pdf

2. Кияниця З.П., Петрочко Ж.В. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. І. Сучасні орієнтири та ключові технології. К.: ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/21626/7/Social_work_P1_II.pdf

3. Прилипко С.М., Гончарова Г.С., Юровська В.В., Конопельцева О.О. Право соціального забезпечення: навч. посіб. / за заг. ред. В.В. Жернакова. Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2013. 126 с. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/4677/1/Pr_0023.pdf

4. Яригіна Є.П. Соціальне забезпечення сімей з дітьми: міжнародний досвід та українська модель: монографія. Х.: Монолит, 2016. 196 с. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11723/1/Yrugina_2016.pdf

5. Ярошенко А.О., Варбан М.Ю., Шульга Л.О. та ін. Особливості надання медичних та соціальних послуг для вразливих категорій населення з використанням гендерно-чутливого підходу: навч. посіб.; за заг. ред. А.О. Ярошенко К.: Альянс громадського здоров'я, 2017. 112 с. URL: <http://aph.org.ua/wp-content/uploads/2016/07/posibnyk.pdf>

Форми виконання завдань: – опрацювання теоретичних засад прослуханого лекційного матеріалу;
– огляд літературних джерел та конспектування матеріалу за тематикою практичного заняття;
– усні відповіді на запитання (без допомоги конспекту).

Форми контролю: – усне опитування;
– перевірка правильності виконання практичних завдань.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7 (2 год)

Тема: Система соціального захисту безробітних

Мета: сприяння поглибленому засвоєнню сутності поняття «соціальний захист безробітних»; активізація прагнення до самостійного вивчення наукової та методичної літератури з проблем загальнообов'язкового державного соціального страхування як форми соціального захисту безробітних; формування навичок самоосвіти; залучення до обговорення заходів, які реалізуються соціальним службами у разі безробіття; спонукання до обґрунтування ролі громадських робіт як виду соціальних послуг безробітним громадянам.

План практичного заняття

1. Соціальний захист безробітних як система.
2. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття.
3. Державний фонд соціального страхування на випадок безробіття.
4. Заходи щодо соціального захисту у разі безробіття: види забезпечення та соціальні послуги.
5. Громадські роботи як вид соціальних послуг безробітним громадянам.

Основні поняття і терміни: *безробітний, соціальне страхування, безробіття, громадські роботи, соціальний захист безробітних.*

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Ознайомтеся, частково законспектуйте та підготуйтеся до доповіді за змістом наукової статті (одна на вибір):

– Мантур-Чубата О.С., Боронюк Л.В. Соціальний захист безробітних в контексті діяльності державної служби зайнятості України: аналіз основних тенденцій. *Економіка і суспільство*. 2018. № 16. С. 666–671. URL: http://economyandsociety.in.ua/journals/16_ukr/101.pdf

– Пінчук В.О., Кец Д.О. Безробіття та соціальний захист населення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 7. Ч. 3. С. 6–8. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/7_3_2016ua/3.pdf

– Савченко К.М. Тенденції розвитку соціального страхування на випадок безробіття в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 2. С. 57–62. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2017/12.pdf

– Транченко Л.В. Безробіття як соціальна проблема ринкового суспільства. *Економіка та держава*. 2012. № 4. С. 12–15. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2012/5.pdf

Завдання 2. Проаналізуйте динаміку зміни кількості та структури безробітного населення України (за методологією МОП) за тривалістю пошуку роботи згідно з даними таблиці за період 2010–2018 рр.

Подайте дані у графічному вигляді, зробіть висновки щодо результатів аналізу.

Безробітне населення (за методологією МОП) за тривалістю пошуку роботи у 2010–2018 рр.

	Безробітне населення у віці 15-70 років, усього, тис осіб	З них особи, які шукали роботу, намагались організувати власну справу		у тому числі за тривалістю пошуку роботи						Середня тривалість пошуку роботи, місяців
				до 1 місяця	від 1 до 3 місяців	від 3 до 6 місяців	від 6 до 9 місяців	від 9 до 12 місяців	12 місяців і більше	
		усього, тис осіб	у % до всіх безробітних	у відсотках до підсумку						
2010	1 713,9	1 648,4	96,2	9,8	24,1	21,6	11,0	9,4	24,1	7
2011	1 661,9	1 608,4	96,8	11,8	27,7	23,2	10,4	6,6	20,3	6
2012	1 589,8	1 542,4	97,0	11,9	25,9	22,4	10,6	7,1	22,1	6
2013	1 510,4	1 473,7	97,6	11,0	26,9	23,8	10,4	6,4	21,5	6
2014	1 847,6	1 801,6	97,5	13,4	31,7	25,1	10,2	6,8	12,8	5
2015	1 654,7	1 617,4	97,7	10,5	23,3	23,9	11,0	7,3	24,0	7
2016	1 678,2	1 634,8	97,4	10,5	26,2	21,6	10,0	6,4	25,3	7
2017	1 698,0	1 662,5	97,9	12,0	26,1	19,3	9,5	6,4	26,7	7
2018	1 578,6	1 546,0	97,9	11,7	28,8	22,8	9,0	6,1	21,6	6

Завдання 3. Чи є безробіття неминучим явищем? Дайте відповідь: «Так» або «Ні»? Обґрунтуйте відповідь.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Що передбачає загальнообов'язкове державне соціальне страхування з тимчасової втрати працездатності?
2. За якими принципами здійснюється страхування на випадок безробіття?
3. Хто належить до суб'єктів соціального страхування на випадок безробіття?
4. Як здійснюється матеріальне забезпечення за страхуванням на випадок безробіття?
5. Які умови та порядок надання допомоги у зв'язку з безробіттям?
6. Як здійснюється фінансування Фондом соціального страхування на випадок безробіття?

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Драган О.І., Цимбалюк Л.Г. Соціальна політика: Конспект лекцій для студентів спеціальності 7.03050501, 8.03050501 «Управління персоналом та економіка праці» галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» денної форми навчання. К.: НУХТ, 2012. 116 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/l_1726_85411216.pdf
2. Закон України «Про зайнятість населення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>

Додаткова

1. Мантур-Чубата О.С., Боронюк Л.В. Соціальний захист безробітних в контексті діяльності державної служби зайнятості України: аналіз основних тенденцій. *Економіка і суспільство*. 2018. № 16. С. 666–671. URL: http://economyandsociety.in.ua/journals/16_ukr/101.pdf
2. Пінчук В.О., Кец Д.О. Безробіття та соціальний захист населення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 7. Ч. 3. С. 6–8. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/7_3_2016ua/3.pdf
3. Савченко К.М. Тенденції розвитку соціального страхування на випадок безробіття в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 2. С. 57–62. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2017/12.pdf
4. Транченко Л.В. Безробіття як соціальна проблема ринкового суспільства. *Економіка та держава*. 2012. № 4. С. 12–15. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2012/5.pdf
5. Чемерис А.Т. Організація діяльності служб зайнятості: конспект лекцій. К., МАУП. 2003. 120 с. URL: http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/mo_11.pdf

Форми виконання завдань: – опрацювання теоретичних засад прослуханого лекційного матеріалу;
– огляд літературних джерел та конспектування матеріалу за тематикою практичного заняття;
– усні відповіді на запитання (без допомоги конспекту).

Форми контролю: – усне опитування;
– перевірка правильності виконання практичних завдань.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

1. Написати есе на тему «Сучасний стан та перспективи розвитку системи державних і спеціалізованих служб в Україні». Вимоги до написання есе та критерії оцінювання подано в дод. Б.

2. Підготувати доповідь і мультимедійну презентацію на тему «Досвід організації соціальної роботи з жінками».

3. На підставі вивчення додаткової літератури про особливості роботи однієї із соціальних служб розробіть авторський проєкт недержавної соціальної служби.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ЕКЗАМЕН)

1. Розкрийте основні напрями соціального захисту та соціального забезпечення в Україні.
2. Поняття, завдання та повноваження державної соціальної служби України.
3. Основні напрями діяльності державної соціальної служби України.
4. Етапи становлення соціальних служб в Україні.
5. Наведіть основні види соціальних служб в Україні.
6. Вкажіть основні напрями діяльності соціальних служб в Україні.
7. Правове регулювання діяльності соціальних служб.
8. Соціальні служби за кордоном: організаційні принципи, напрями та методи роботи.
9. Розкрийте організаційні принципи роботи соціальної служби підтримки сімей.
10. Функції соціальної служби підтримки сімей.
11. Особливості спільної роботи фахівців соціальних служб щодо стабілізації сімейних стосунків у молодій сім'ї.
12. Сутність системи роботи соціальних служб з різними категоріями сімей.
13. Завдання та повноваження служби у справах дітей.
14. Притулки для дітей без певного місця проживання.
15. Роль будинків сімейного типу, дитячих будинків та загальноосвітніх шкіл-інтернатів у соціальному захисті дітей.
16. Розкрийте організаційні принципи роботи спеціалізованої служби соціального супроводу та адаптації неповнолітніх та молоді, які перебувають у місцях позбавлення волі або повернулися звідти.
17. Наведіть основні функції спеціалізованої служби соціального супроводу у виправній, виховній колонії, слідчому ізоляторі.
18. Розкрийте основні форми та методи соціальної роботи з неповнолітніми та молоддю в умовах спеціалізованих служб.
19. Відмінності у використанні форм та методів соціальної роботи консультативних пунктів у слідчих ізоляторах та виправних колоніях.
20. Основний зміст та види послуг, які надають соціальні служби, що працюють з людьми з функціональними обмеженнями.
21. Соціальні послуги дітям та молоді з функціональними обмеженнями, які надаються через мережу соціальних служб.
22. Центри соціально-психологічної допомоги, соціальнопсихологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями.

23. Лікарні та поліклініки в мережі служб соціальної роботи, їх роль у вирішенні соціальної політики в Україні.

24. Санаторно-курортні установи, санітарно-профілактичні установи. Анонімні медичні кабінети.

25. Специфіка роботи соціальних служб з наркозалежними клієнтами.

26. Специфіка роботи соціальних служб з алкозалежними клієнтами.

27. Поняття, завдання, напрями діяльності мережі центрів зайнятості.

28. Поняття, сутність та напрями роботи благодійних фондів і товариств у соціальній політиці.

29. Поняття, сутність та напрями роботи громадських об'єднань у вирішенні соціальних питань.

30. Організація соціальної допомоги в недержавних соціальних службах.

31. Поняття, сутність завдання соціальних служб та центрів для осіб, що постраждали від насилля.

32. Основні напрями роботи соціального центру для жінок.

33. Основні напрями роботи консультативного центру з надання допомоги жертвам насилля.

34. Особливості виховання та психологічної підтримки дітей, що живуть з ВІЛ.

35. Поняття, сутність та основні напрями діяльності інтегрованих соціальних служб в Україні.

36. Інтегрований підхід до здійснення соціального обслуговування населення на рівні громади.

37. Клієнти інтегрованих соціальних служб.

38. Діяльність інтегрованих соціальних служб у контексті державної політики щодо забезпечення прав дітей.

39. Механізми, що забезпечують ефективність роботи інтегрованих соціальних служб.

40. Моделі інтегрованої партнерської взаємодії на рівні міста і району.

41. Мета і сутність соціальної політики.

42. Об'єкти і суб'єкти соціальної політики

43. Соціальне партнерство і його роль у вирішенні соціальних проблем.

44. Моделі соціальної політики.

45. Принципи побудови соціальної політики.

46. Принципи реалізації соціальної політики.

47. Причини загострення соціальних проблем на сучасному етапі.

48. Основні напрями і пріоритети реалізації соціальної політики.

49. Суб'єкти нормативно-правового забезпечення розробки соціальної політики.

50. Органи реалізації соціальної політики.
51. Органи контролю і нагляду за виконанням нормативних документів із соціальних питань.
52. Роль і функції державного і місцевих бюджетів у вирішенні соціальних проблем.
53. Показники й оцінка якості життя населення.
54. Необхідність соціального захисту в умовах становлення ринкової економіки.
55. Соціальний захист як система.
56. Об'єкти і суб'єкти соціального захисту.
57. Функції соціального захисту.
58. Соціальне обслуговування і соціальне забезпечення.
59. Принципи побудови системи соціального захисту.
60. Соціальне страхування: його сутність, цілі та принципи.
61. Страхування на випадок безробіття.
62. Страхування на випадок хвороби.
63. Страхування від нещасних випадків на виробництві.
64. Соціальна допомога непрацездатним і малозабезпеченим громадянам.
65. Підтримка рівня життя в умовах зростання різних цін.
66. Основні елементи системи соціального захисту.
67. Соціальні гарантії: сутність і види.
68. Ресурсне забезпечення соціального захисту.
69. Механізм соціального захисту економічно активного населення.
70. Місце мінімальної заробітної плати в системі соціального захисту.
71. Колективний договір – інструмент захисту прав та інтересів працюючих.
72. Соціальна політика підприємства.
73. Соціальний план організації.
74. Соціальні фонди підприємства та соціальні витрати.
75. Поняття «соціально вразливі категорії населення».
76. Соціальний захист дитинства.
77. Соціальна політика щодо молоді.
78. Сутність, принципи і напрями сімейної політики.
79. Види державної допомоги сім'ям з дітьми.
80. Сутність соціальної політики щодо інвалідів.
81. Пенсійне забезпечення інвалідів.
82. Соціальна допомога, її основні характеристики.
83. Форми і організація державної соціальної допомоги населенню.

- 84. Державна підтримка сімей з низькими доходами.
- 85. Критерії і умови надання адресної соціальної допомоги.
- 86. Рівень життя населення, його показники.
- 87. Показники та індикатори соціальної нерівності.
- 88. Прожитковий мінімум як основа визначення і реалізації мінімальних соціальних гарантій держави.
- 89. Бідність як об'єкт соціальної політики.
- 90. Система показників бідності.
- 91. Напрями боротьби з бідністю.
- 92. Соціальна політика щодо осіб похилого віку.
- 93. Цілі та сучасні проблеми пенсійного забезпечення в Україні.
- 94. Види пенсій і критерії їх призначення.
- 95. Державне і приватне пенсійне страхування.
- 96. Сутність і завдання державної демографічної політики.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Грошові виплати – вид соціального захисту сімей з дітьми, який полягає у здійсненні за рахунок державного та місцевих бюджетів, інших джерел соціального захисту соціальних допомог для заміни втраченого через народження та утримання дитини заробітку, покриття додаткових витрат, пов'язаних з утриманням та вихованням дитини на рівні, не нижчому за прожитковий мінімум.

Державна соціальна політика – певна орієнтація держави та система заходів з оптимізації соціального розвитку суспільства, відносин між соціальними та іншими групами, створення умов для задоволення життєвих потреб їхніх представників.

Державні соціальні гарантії – встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціальної допомоги, розміри інших різновидів соціальних виплат, що забезпечують рівень життя не нижчий від прожиткового мінімуму.

Державні соціальні стандарти – встановлені законами й іншими нормативно-правовими актами соціальні норми та нормативи або їх комплекс, на базі яких визначаються рівні основних державних соціальних гарантій.

Електронний реєстр листків непрацездатності – система накопичення, зберігання та використання інформації про видані, продовжені та обліковані листки непрацездатності.

Забезпечення пільгами – вид соціального захисту, що передбачає покращення матеріального становища непрацездатних громадян або у зв'язку зі збільшенням їхніх доходів (заробітку, пенсій, стипендій), або у зв'язку зі зменшенням їхніх витрат (на медичну допомогу та лікування, санаторно-курортне лікування тощо) та з інших причин.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування (соціальне страхування) – система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає матеріальне забезпечення, страхові виплати та надання соціальних послуг застрахованим особам за рахунок коштів Фонду соціального страхування України.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування як організаційно-правова форма соціального захисту сімей з дітьми – система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає надання соціального захисту сім'ям з дітьми, що включає матеріальне забезпечення у зв'язку з вагітністю та пологами, а також у разі хвороби дитини, догляду за дитиною віком до трьох років або дитиною-інвалідом віком до 18 років у разі хвороби матері або іншої особи, яка доглядає за цією дитиною, втратою годувальника та соціальні послуги за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом

сплати страхових внесків власником або уповноваженим ним органом, громадянами, а також бюджетних та інших джерел, передбачених законом.

Індекс споживчих цін – показник, що характеризує динаміку загального рівня цін на товари і послуги, які купує населення для невиробничого споживання.

Індексація грошових доходів населення – встановлений законами та іншими нормативно-правовими актами України механізм підвищення грошових доходів населення, що дає можливість частково або повністю відшкодовувати подорожчання споживчих товарів і послуг.

Інтегровані соціальні служби – комплекс спеціалізованих соціальних служб, які створюються відповідно до потреб членів громади і реалізують певні напрями соціальної роботи, орієнтовані на надання адресної допомоги сім'ям і дітям у подоланні складних життєвих обставин, на основі інтегрованого підходу.

Малозабезпечена сім'я з дітьми – сім'я, яка з поважних або незалежних від неї причин має середньомісячний сукупний дохід, нижчий від прожиткового мінімуму для сім'ї.

Медична допомога – вид соціального захисту сімей з дітьми, який включає комплекс заходів, спрямованих на підтримання, відновлення та покращання здоров'я осіб, які мають або планують нащадків та безпосередньо дитини, з метою забезпечення потреби населення у збереженні та відновленні репродуктивного здоров'я шляхом створення умов особливого піклування та допомоги для вагітних та породіль, запобігання спадковим хворобам та захисту дитини від них, а також профілактики та лікування хворобливих станів дитини та членів її родини.

Межа бідності – рівень доходу (споживання), нижче від якого задоволення основних потреб людини неможливе; орієнтовний рівень доходу, якого достатньо, щоб запобігти крайній бідності.

Межа малозабезпеченості – величина середньодушового сукупного доходу, який забезпечує непрацездатному громадянину споживання товарів, послуг на мінімальному рівні, встановленому законодавством.

Мінімальний страховий внесок – сума коштів, що визначається розрахунково як добуток мінімального розміру заробітної плати і розміру єдиного внеску на соціальне страхування, встановлених законом на місяць, за який нараховується заробітна плата (доход).

Нещасний випадок – обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактора чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть.

Нормативи доходу – розмір особистого доходу громадян або сім'ї, який гарантує їм задоволення потреб на рівні нормативів споживання і забезпечення.

Нормативи забезпечення – визначена кількість предметів довгострокового використання, яка є в особистому споживанні населення, а також забезпечення певної території мережею закладів освіти, охорони здоров'я, побутового, транспортного обслуговування тощо.

Нормативи мінімального споживання – соціально прийнятий рівень споживання продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг, визначений за нормами соціальних або фізіологічних потреб.

Нормативи споживання – розміри споживання в натуральному вираженні продуктів харчування, непродовольчих товарів поточного споживання та певних послуг за певний проміжок часу (за день, місяць, рік).

Об'єкт соціального страхування – страховий ризик та страховий випадок, із настанням яких у застрахованих осіб (членів їхніх сімей, інших осіб) виникає право на матеріальне забезпечення та соціальні послуги відповідно до цього Закону залежно від видів соціального страхування.

Опікуваний державою дохід – рівень доходу людини, що не більше як на 10,0–20,0% перевищує межу бідності й обумовлює значну ймовірність сім'ї потрапити в будь-який час через незалежні від неї причини до категорії бідних.

Організаційна структура – устрій організації, який включає підрозділи / посади, визначає їх склад, підпорядкованість, розподіл функцій та зв'язки.

Органограма – графічне зображення структурних підрозділів організації та зв'язків між ними.

Оцінка потреб дитини – гнучкий процес збору, узагальнення й аналізу інформації щодо стану та життєвих обставин клієнта з метою визначення необхідних видів та обсягів послуг, їх впливу в ході подолання складних життєвих обставин.

Оцінювання – фундаментальна технологія, орієнтована на визначення потреб клієнтів, системний моніторинг процесу надання послуг (допомоги, підтримки тощо) і досягнутих результатів, аналіз фінансових витрат і прогнозування економічного ефекту, а також певний процес визначення базових даних, необхідних для подальшого планування результативної діяльності інтегрованих соціальних служб із клієнтом щодо подолання складних життєвих обставин.

Поріг індексації – величина індексу споживчих цін, яка дає підстави для проведення індексації грошових доходів населення.

Прожитковий мінімум – вартісна величина достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження її здоров'я, набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих товарів і мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особи.

Прожитковий мінімум для сім'ї – визначена для кожної сім'ї залежно від її складу сума прожиткових мінімумів, розрахованих і затверджених відповідно до Закону України «Про прожитковий мінімум» для осіб, які належать до основних соціальних і демографічних груп населення.

Професійне захворювання – захворювання, що виникло внаслідок професійної діяльності застрахованого та зумовлюється виключно або переважно впливом шкідливих речовин і певних видів робіт та інших факторів, пов'язаних з роботою.

Середньомісячний сукупний дохід сім'ї – обчислений у середньому за місяць дохід усіх членів сім'ї з усіх джерел надходжень, крім допомоги на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, протягом шести місяців, що передують місяцю звернення за призначенням державної соціальної допомоги.

Сім'я з дітьми – сукупність осіб, об'єднаних шлюбом, кровною спорідненістю, свояцтвом, або осіб, які проживають разом та ведуть спільне господарство, утримують рідних, усиновлених дітей або дітей, над якими встановлено опіку чи піклування.

Соціальна держава – тип організації державного та громадського життя, що характеризується спрямованістю на соціальні цінності, на створення умов, які забезпечують гідне життя і вільний розвиток особистості.

Соціальна пільга – передбачене законодавством повне або часткове звільнення певних категорій громадян від виконання обов'язку або надання додаткових прав при настанні соціального ризику.

Соціальна пільга як вид соціального захисту сімей з дітьми – урегульоване законодавством повне або часткове звільнення сімей з дітьми від виконання певних обов'язків або надання додаткових прав, що зумовлено їх особливим статусом, пов'язаним з народженням, утриманням дитини та іншими соціальними ризиками, що порушують нормальну життєдіяльність певного суб'єкта права соціального забезпечення.

Соціальна політика – система заходів інститутів суспільнополітичного життя, спрямованих на забезпечення оптимального розвитку соціальної сфери, підвищення добробуту та задоволення потреб суспільства як загалом, так і окремого громадянина.

Соціальне обслуговування сімей з дітьми – діяльність соціальних служб щодо надання безплатно або на пільгових умовах соціальних послуг сім'ям з дітьми у зв'язку з необхідністю утримання і виховання дитини, а

також в інших випадках, які порушують їх нормальну життєдіяльність, з метою їх подолання або пом'якшення.

Соціальний ризик – втрата доходу, що спричиняє необхідність матеріальної підтримки громадян для задоволення мінімальних потреб незалежно від їхніх індивідуальних можливостей.

Соціальні норми та нормативи – показники необхідного споживання продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг, а також забезпечення освітніми, медичними, житлово-комунальними та соціальнокультурними послугами.

Соціальні пільги як вид соціального захисту сімей з дітьми – урегульоване законодавством повне або часткове звільнення сімей з дітьми від виконання певних обов'язків або надання додаткових прав, що зумовлено їх особливим статусом, пов'язаним з народженням, утриманням дитини та іншими соціальними ризиками, що порушують їх нормальну життєдіяльність.

Соціальні послуги – комплекс заходів щодо надання допомоги окремим особам чи їх групам, які опинились у складній життєвій ситуації, з іншого боку, це поняття може бути визначене як результат діяльності соціальних установ як суб'єктів їх надання.

Статистичні нормативи – нормативи, що визначаються на підставі показників фактичного споживання або забезпеченості для всього населення чи певних соціальних груп.

Страховий стаж – період (строк), протягом якого особа підлягає соціальному страхуванню відповідно до видів соціального страхування.

Форма соціального захисту сімей з дітьми – сукупність юридичних, фінансових, організаційних заходів, спрямованих на акумуляцію коштів з подальшим їх розподілом серед зазначеної категорії населення для ліквідації або пом'якшення несприятливих наслідків соціальних ризиків, на підставі принципу соціальної справедливості.

Штатний розпис – документ, що встановлює для організації її структуру, штати та посадові оклади працівників.

Раннє втручання – усі можливі заходи, орієнтовані на розвиток дитини, а також на супровід батьків, які здійснюються безпосередньо і негайно після визначення стану та рівня розвитку дитини.

ДОДАТКИ

Додаток А

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

Реферат є формою закріплення і контролю знань та навичок, набутих магістрантами в процесі вивчення дисципліни «Управління проєктами в соціальній сфері».

Метою написання реферату є підтвердження рівня опанування магістрантами основних положень з обраної тематики, демонстрація знання відповідної літератури, вміння аналізувати матеріал, робити узагальнення та самостійні висновки. Реферат передбачає розкриття конкретного проблемного питання, має прикладний характер та практичну спрямованість.

Завданнями написання реферату є:

- вивчення стану розробки обраної проблематики в літературі та публікаціях;
- розгляд у контексті обраної теми практики й підходів до розв’язання конкретних проблем управління проєктами в соціальній сфері;
- вивчення відповідних інформаційних та статистичних даних, що стосуються теми реферату та їх аналітична обробка;
- логічний, аргументований виклад матеріалу, узагальнення досвіду управління проєктами в соціальній сфері;
- розробка та обґрунтування пропозицій щодо поліпшення роботи в тій чи іншій сфері діяльності, визначеній темою реферату.

Тема обирається магістрантом самостійно, виходячи із запропонованого переліку.

За необхідності магістранти можуть отримати консультативно-методичну допомогу викладачів щодо плану реферату, залучення джерел та літератури тощо. Оформивши реферат належним чином, магістранти здають його викладачеві.

СТРУКТУРА РЕФЕРАТУ

Стиль викладення матеріалу має бути науково-діловим.

Матеріал розподіляється рівномірно відповідно до плану реферату:

- *титульний аркуш*;
- *зміст*;
- *перелік умовних позначень, символів, одиниць скорочень і термінів¹*;
- *вступ* (має бути обґрунтовано актуальність та практичне значення обраної теми реферату, визначено мету і завдання роботи);

¹ Ця складова не є обов’язковою і подається за бажанням магістранта

– *основна частина* (розкривається тема реферату шляхом висвітлення основних питань. При цьому необхідно зосередити увагу на аналізі поставлених питань в літературі і зробити висновки щодо їх теоретичної та практичної значущості);

– *висновки* (необхідно сформулювати: науково-теоретичні та практичні підсумки проведеного аналізу за проблематикою реферату; теоретичні та практичні рекомендації, що випливають з проведеного аналізу. Вони мають логічно пов'язуватися із змістом викладеного матеріалу);

– *додатки*² (методичні розробки, результати досліджень, анкети опитування, а також таблиці, статистичні дані, діаграми, на які магістрант посилається в тексті реферату тощо. *Застереження*: не слід давати в додатках документи, законодавчі чи нормативні акти, які офіційно надруковані. Такі документи мають бути вказані в списку використаних джерел);

– *словник базових та основних понять* (глосарій)³;

– *список літератури* (містить використані джерела та публікації).

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТУ

Обсяг реферативної роботи має складати 10–15 сторінок. До загального обсягу роботи не входять додатки, глосарій, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів підлягають суцільній нумерації. Робота має бути надрукована з дотриманням стилістичних і граматичних норм. У тексті обов'язково мають бути посилання на літературу та інші джерела, що використовувалися при підготовці реферату.

Текст реферативної роботи викладається державною мовою на стандартних аркушах формату А–4 (210 × 297).

Робота друкується шрифтом Times New Roman, 14 кеглем; вирівнювання – «За шириною»; міжрядковий інтервал «Полуторний» (1,5 Lines); верхнє і нижнє поле – 2 см, лівє – 3 см, правє – 1 см. Абзацний відступ має бути однаковим у всьому тексті та дорівнювати п'яти знакам (1,25 см).

Розділи та підрозділи мають містити заголовки, які належить точно відтворювати у змісті. Заголовки розділів, як правило, розміщують посередині рядка. Назви розділів друкують великими літерами без розділових знаків у кінці, без підкреслень. Заголовки розділів слід починати з належного відступу.

Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Переносу слів у заголовках розділів слід уникати. Відстань між заголовком і наступним чи попереднім текстом при друкованому виготовленні письмової роботи, має становити не менше двох рядків.

Нумерація сторінок має бути наскрізною. Порядковий номер сторінки позначають арабською цифрою і проставляють у правому верхньому куті

² Ця складова не є обов'язковою і подається за бажанням магістранта.

³ Ця складова не є обов'язковою і подається за бажанням магістранта.

сторінки без крапки чи рисок. Титульний аркуш (додається) включається до загальної нумерації сторінок письмової роботи, але номер сторінки на титульному аркуші, як правило, не проставляють. Розділи слід нумерувати також арабськими цифрами.

При використанні літературних джерел у тексті письмової роботи може бути два варіанти посилань на них:

Перший – посторінкові посилання (виноски): на сторінці цитується джерело, а внизу цієї сторінки під основним текстом наводиться бібліографічний опис літературного джерела і вказується сторінка.

Другий – в разі посилання на літературне джерело у квадратних дужках вказується його порядковий номер у списку літератури та конкретна сторінка, наводиться цитата, точні цифри, дані, наприклад [3, с. 17].

Ілюстративний матеріал – рисунки, графіки, схеми тощо слід розміщувати безпосередньо після першого посилання на нього в тексті. Якщо графік, схема, таблиця не поміщаються на сторінці, де є посилання, їх подають на наступній сторінці. На кожний ілюстративний матеріал мають бути посилання в тексті.

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ

Згідно з рейтинговою системою оцінювання максимальна кількість балів, яку можна отримати за реферат, складає 18 балів. У свою чергу, проводиться такий поділ:

Відповідність обраній темі:

- повне розкриття теми – 3 бали;
- часткове розкриття теми – 2 бали;
- неповне розкриття теми – 1 бал;
- тема не розкрита або не відповідає затвердженій темі – 0 балів.

Оформлення та структура:

- повна відповідність оформлення вимогам та наявність усіх необхідних структурних елементів – 3 бали;
- оформлення виконано з незначними порушеннями або присутні не всі структурні елементи – 2 бали;
- оформлення виконано з порушенням, порушено рекомендовану структуру, наявність незначних граматичних та стилістичних помилок – 1 бал;
- реферат не оформлено або повністю відсутня структура, наявність значної кількості граматичних та стилістичних помилок – 0 балів;

Оригінальність поданого матеріалу:

- реферат виконано самостійно, відсутні запозичені частини тексту, самостійно виконано графічні побудови та рисунки – 5–6 балів;
- реферат виконано самостійно з незначними запозиченнями, рисунки не оригінальні тощо – 3–4 бали;
- реферат виконано із запозиченнями, проте в ньому присутні оригінальні частини (вступ, висновки, рисунки тощо) – 1–2 бали;

– реферат компіляційного типу, реферати перекладені з іншої мови або реферати, які мають іншого автора (плагіат) – 0 балів.

Захист роботи:

– повне володіння матеріалом, викладеним у рефераті, розуміння його суті – 5–6 балів;

– часткове володіння матеріалом (більше 75%) або не повне розуміння висвітлених питань – 3–4 бали;

– погане володіння матеріалом (більше 60%) або нерозуміння суті висвітлених питань – 1–2 бали;

– незадовільне володіння матеріалом (менше 60%) та нерозуміння суті висвітлених питань – 0 балів.

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ЕСЕ

1. Есе – це прозовий твір невеликого обсягу і вільної композиції, що виражає індивідуальні враження та міркування з конкретного приводу чи питання і явно не претендує на визначальне або вичерпне трактування предмета.
2. У змісті есе оцінюються в першу чергу особистість автора – його світогляд, думки і почуття.
3. Мета есе полягає в розвитку таких навичок, як самостійне творче мислення і письмовий виклад власних думок.
4. Обсяг есе – 2 сторінки (формат А4).
5. Есе здається викладачеві на семінарському занятті для перевірки.
6. Обов'язково на аркуші вказується прізвище, ім'я, група.

КРИТЕРІЙ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЕСЕ

«5–4» виставляється, якщо тема відповідає змісту; визначено і виділено проблему; студент розкрив не тільки суть проблеми, а й навів різні точки зору і висловив власні погляди на неї; есе не містить мовних та граматичних помилок.

«3» виставляється, якщо тема відповідає змісту; визначено і виділено проблему; неточно розкрито суть проблеми; есе містить 1–2 мовні та граматичні помилки.

«2–1» виставляється, якщо тема не цілком відповідає змісту; неточно визначено і виділено проблему; матеріал не логічно викладено; є граматичні та мовні помилки.

ЗАКони України, які регулюють соціальну сферу

1. Закон України «Про зайнятість населення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>
2. Закон України «Про охорону дитинства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>
3. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>
4. Закон України «Про попередження насильства в сім'ї». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2789-14>
5. Закон України «Про оздоровлення та відпочинок дітей». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-17>
6. Закон України «Про протидію торгівлі людьми». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17>
7. Закон України «Про пенсійне забезпечення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12>
8. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>
9. Закон України «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3946-12>
10. Закон України «Про державну службу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3723-12>
11. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». URL: <https://khoda.gov.ua/normativno-pravova-baza-socialno%25d1%2597-sferi>
12. Закон України «Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-12>
13. Закон України «Про жертви нацистських переслідувань». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1584-14>
14. Закон України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12>
15. Закон України «Про індексацію грошових доходів населення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1282-12>
16. Закон України від 15 січня 2015 року № 121-VIII «Про внесення зміни до статті 25 Закону України “Про відпустки”». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121-19>
17. Закон України від 28 грудня 2014 року № 77-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77-19>

18. Закон України від 28 грудня 2014 року № 76-VIII «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/76-19>

19. Закон України від 28 грудня 2014 року № 71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/71-19>

20. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>

21. Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14>

22. Закон України «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14>

23. Закон України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1727-15>

24. Закон України «Про психіатричну допомогу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14>

25. Закон України «Про соціальні послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-15>

26. Закон України «Про відновлення прав осіб, депортованих за національною ознакою». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1223-18>

27. Закон України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-15>

28. Закон України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-17>

29. Наказ Міністерства соціальної політики України від 02.12.2015 № 1167 «Про внесення змін до деяких наказів Мінсоцполітики з питань надання фінансової допомоги на поворотній і безповоротній основі та цільової позики за рахунок сум адміністративно-господарських санкцій та пені, що надходять до державного бюджету за невиконання нормативу робочих місць для працевлаштування інвалідів, та державної підтримки підприємствам та організаціям, які засновані громадськими організаціями інвалідів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1596-15>

Навчальне видання

Лебідь Ольга Валеріївна

**СОЦІАЛЬНІ СЛУЖБИ ТА СИСТЕМИ
СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ**

Навчально-методичний посібник для самостійної роботи

Електронне видання

ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля».
49000, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18.
Тел. (056) 720-71-54, e-mail: rio@duan.edu.ua
Свідоцтво ДК № 5309 від 20.03.2017 р.